

NT

Werkhuis

Nederlandje

Programma

De volgende citaten vormden een grote inspiratiebron voor Olivier Provilij bij het maken van 'Nederlandje'.

Peter Brook:

'Goede wil, eerlijkheid, eerbied, geloof in de beschaving zijn niet genoeg: de witerlijke vorm krijgt alleen gezag als de ceremonie een gelijk gezag heeft – wie kan tegenwoordig in vredesnaam de toon aangeven? Natuurlijk moeten we evenzeer als altijd, een waarachtig ritueel ensceneren. Maar voor een ritueel dat van het schouwburgbezoek een ervaring kan maken die ons tot leven wekt, zijn waarachtige vormen nodig. Die hebben we niet, en conferenties noch resoluties zullen ons die geven.'

[De lege ruimte, 1968]

Mimne Buwaldra:

'Een geciviliseerde mensheid die denkt redelijk te zijn, die het onredelijke 'andere' in zich onderdrukt, die denkt zich niet te hoeven verantwoorden voor zijn 'andere' duistere, en dus pijnlijke kanten, die het 'andere' buiten zich wil zien om het te kunnen wegstoppen in een gesticht of terugsturen naar een land van herkomst, die mensheid schept zijn eigen verscheurdheid, zijn eigen angsten, en stuurt daarmee aan op zijn eigen zogenaamd onbegrijpelijke misdaden (die voeren van stigmatisering tot genocide).'

[Nawoord bij Dans om de Anatomie van Antonin Artaud, 1989, A dam]

Nederlandje[2003]

van Olivier Provily

Gespeeld door:

Jaap ten Holt
Annette Hildebrand
Frank Sheppard
Thomas Oerlemans
Manoushka Kraal

Regie

Olivier Provily

Regieassistentie Liesbeth Groot Nibbelink

Dramaturgie

Annelore Kodde

Decor

Edwin Kolpa

Licht

Frits Zwaanswijk

Video

Daphne van Tongeren

Kostuums

Iris Elströdt

Geluid

Paul in het Veld

Nederlandje is voor een groot deel opgebouwd uit improvisaties gebaseerd op tal van Nederlandse onderwerpen. Langs volksaard en folklore, geschiedenis en literatuur, politiek en actualiteit is er gezocht naar het wezenlijke gevoel van de Nederlander. **Nederlandje** is echter geen voorstelling over kaas en tulpen, noch over asielzoekers en files, noch over Balkenende en Fortuyn, al zijn al deze onderwerpen wel de revue gepasseerd. **Nederlandje** is een theatrale compositie van beelden en woorden. Middels kleine menselijke bekentenissen in stilte, mythische beelden en Nederlandse dichtregels tekent zich een wereld af waarin de onderlaag, de onderkant van ons vlakke land getracht wordt weer te geven. In die onderwereld wordt de westerling geconfronteerd met de ander, de angst en vooral met zichzelf. Als een nieuwe nomade zonder identiteitsbewijs doolt hij rond en is het noorden kwijt. Langs grote en verwarrende tegenstellingen ontstaat een ritueel over liefde en dood, melancholie en troost temidden van een bos vol verkoelde bomen.

Medewerkers Nederlandje | Hoofd Techniek Lex Caboot |

Productieleiding Monique Koppers | Coördinator kap- grime- en kostuumateliers Iris Elströdt | Voorstellingsleider Paul in het Veld

| Techniek Hans Mooij, Arjan Kruidhof | **Special effects** Piet

Meijboom | **Kostuumuitvoering** Daan Wieman, Amanda van Marion

| **Decoruitvoering** Hans Rompa, Ronald van Rijn, Arjen Schoneveld,

Koos 's-Gravendijk | **Voorstellingsfotograaf** Deen van Meer | **Met**

dank aan Gé Wegman, Alexander Schreuder en Rezy Schumacher

Olivier Provily

Jaap ten Holt

Annette Hildebrandt

Olivier Provily [1970]

Olivier Provily is geboren in Tunesië en opgegroeid in Nederland. Vanuit de wens terug te keren naar Afrika koos hij na de middelbare school voor de studie ontwikkelingssociologie in Wageningen. Na vijf jaar raakte hij echter via een amateurclub zo verknocht aan toneel dat hij alsnog besloot de regieopleiding te gaan doen in Amsterdam. Eén van zijn voorstellingen daar was *The Washing Room*, een performance die zich afspeelde in het gebied tussen leven en dood. Ondanks zijn eigen onzekerheid was het publiek laaiend enthousiast waarna hij zich gesterkt voelde om zijn eigen intuïtieve voorstellingsstijl verder te onderzoeken. Dit resulteerde vervolgens in de alom geroemde en geprezen afstudeervoorstelling *Orlogie*. Sindsdien zijn er twee theaterseizoenen verstreken waarin Provily de ene na de andere productie regisseerde; *Demonstranten*, *Winter en Een Zomerdag* van de Noorse auteur Jon Fosse, *Alles ontstaat in bed* en *La voix humaine* van Jean Cocteau. Op uitnodiging van het Nationale Toneel regisseert Olivier Provily nu de voorstelling *Nederhandje* bij het Werkhuis.

Frank Sheppard

Jjomas Berlemans

Manoushka Kraal

Het zoeken naar een voorstelling

Het werk van Olivier kenmerkt zich door een **nauwgezet gebruik** van acteurs, tijd, ruimte, beeld en geluid, waarbij de **optiesom** een vorm van **totaaltheater** oplevert die letterlijk ongekend is. In zijn werk zijn het **persoonlijke**, het **poëtische** en het **politieke** aan elkaar gelijk en onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Hierover zegt hij zelf:

'Het politieke is het persoonlijke is het poëtische, wat voor mij betekent dat ik in mijn werk eigenlijk altijd uit wil gaan van één van de drie aspecten, maar ze het lefist alle drie in hun onderlinge samenhang gebruik. Ik sta een bepaalde manier van totaaltheater voor, die zich niet gemakkelijk in één van de bekende onderscheidingen (toneel, mime, dans, object) laat plaatsen. Ik ben te nieuwsgierig naar de grenzeloze mogelijkheden van het theater in zijn geheel, om bij voorbaat te kiezen voor één bepaalde vorm ervan.'

Provily werkt in zijn voorstellingen met theatermensen uit alle disciplines en windstroken. Hij wil zo min mogelijk uitsluiten of verwerpen. Met mime maar ook teksttoneel, met het realistische maar ook het absurde, met het herkenbare maar ook het vreemde, met het nieuwe en het conventionele, met het autochtone en het allochtone wil hij de idee verwezenlijken, dat in het theater alles mogelijk is. Provily gooit de wetten van diverse theaterdisciplines overboord om ze te smeden tot een nieuwe vorm van totaal theater. Daarin behandelt hij grote onderwerpen waar het leed van kleine mensen centraal staat.

'De rol van acteurs varieert. Soms zijn zij objecten, in andere voorstellingen hebben zij echt een performance. Dan doen de acteurs echt hun verhaal, hun eigen geïmproviseerde verhaal. Het gaat om het onvermogen om dingen te zeggen. Het is heel spannend om die grens op te zoeken, tussen taal en niet taal.'

Als je lang niets zegt, wat zeg je uiteindelijk. Ik speel graag met tijd. Mensen gaan altijd maar praten, als je ze laat improviseren. Dan gaat het te snel, dan snap ik het niet meer. Ik haal de woorden dan weg, en daardoor ontstaat een nieuwe tijd, een andere tijd. Ik laat het verhaal vaak aan de toeschouwer zelf. Die moet maar associëren.'

Vertraging, verstilling, rust en herhaling zijn begrippen die steeds weer terugkeren wanneer het werk van Provily wordt omschreven. Hij lijkt zijn publiek ertoe te willen brengen de haast los te laten.

'Ik toon verschrikkelijke dingen omgeven door een oase van rust. Daarbij zoek ik zo breed mogelijk. Ik begin met een idee en dat overhandig ik aan de acteurs. Daarna gaan zij aan de slag en uit wat zij doen wat ik dan weer elementen samen. We zoeken niet zolang tot we iets vinden dat ertoe doet. Tot we onszelf verrassen. Je leert terwijl je maakt en begeeft je voortdurend op onbekend gebied. Ik denk dat als je het voor elkaar krijgt jezelf te verrassen ook het publiek verrast kan worden. Veel concreter kan ik dat nou juist niet formuleren, want dat is nou juist het mooie van theater: juist op de punten waar je alleen maar voelt, daar klopt het.'

'Mijn werk is een reflectie op het leven zoals ik dat om me heen zie. Het heeft direct te maken met de maatschappij waarin ik leef, dat is de politieke, sociale en economische samenleving van nu.'

Zonder deze achtergrond is wat mij betreft het theater zinloos.

Door middel van het theater kan ik op subtielere manier vragen stellen over het functioneren van de samenleving.

Mijn houding ten opzichte van de werkelijkheid is er één van verbazing en verwondering.

Het politieke protest dat zich vaak op een negatieve manier laat horen ("ik ben tegen") kan via het theater een positieve wending krijgen in de vorm van de creatie van een voorstelling.'

Minne Buwaldia:

'Een geciviliseerde mensheid die denkt redelijk te zijn, die het onredelijke 'andere' in zich onderdrukt, die denkt zich niet te hoeven verantwoorden voor zijn 'andere' duistere, en dus pijnlijke kanten, die het 'andere' buiten zich wil zien om het te kunnen wegstoppen in een gesticht of terugsturen naar een land van herkomst, die mensheid scheidt zijn eigen verscheurdheid, zijn eigen angsten, en stuurt daarmee aan op zijn eigen zogenaamd onbegrijpelijke misdaden (die voeren van stigmatisering tot genocide).'

[Nawoord bij Dans om de Anatomie van Antonin Artaud, 1989, A'dam]

Privily wil met zijn voorstellingen reageren op de wereld om hem heen. Hij wil reageren op wat er gebeurt in dit land en schuift daarbij vragen niet als 'wat zijn de wezenlijke gevoelens van Nederlanders op dit moment?' en 'wat zit er allemaal onder?' is dat angst, arrogantie?'. Naar zijn idee moet de westerse mens eerder geholpen worden dan de Derde Wereld: 'Ik heb jaren in Kenia op het land gewerkt. Samen met de Afrikanen. De levensenergie die je daar voelt zijn zoveel mensen hier kwijt. Ik zelf ook vaak. Niemand weet meer hoe je je moet verhouden tot de dingen die je niet kunt verklaren. Daar heb je een geloof bij nodig. En het ontbreken van religie is in het Westen een groot probleem.'

het Nationale Toneel

Postbus 11588 | 2502 AN Den Haag | Schouwburgstraat 8 |
2511 VA Den Haag | T 070 3181 444 | F 070 3181 488 | E-mail
info@nationaletoneel.nl | Voor onderwijsactiviteiten bij deze
voorstelling kijk op www.nationaletoneel/tribune

het Nationale Toneel ontvangt subsidie van de Gemeente
Den Haag & het Ministerie van OC&W

www.nationaletoneel.nl